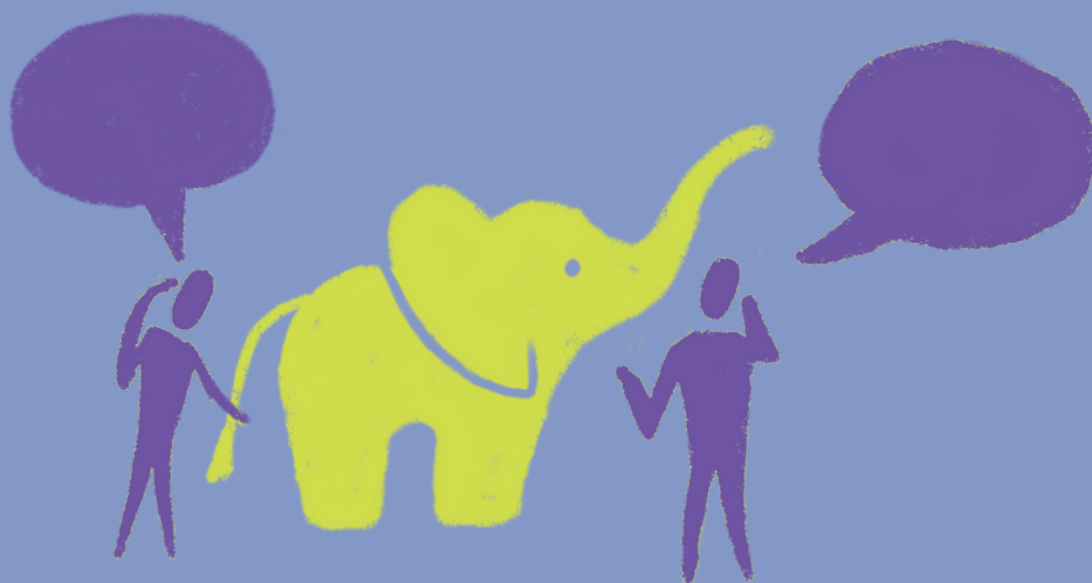

ZBIRKA AKTIVNOSTI ZA IZVAJANJE DELAVNIC O ETIČNI KOMUNIKACIJI

za vodje prostovoljskih taborov
in mladinske delavce

Uvod

To zbirko aktivnosti je razvila organizacija INEX SDA kot del projekta „ET(r)ick your mind“, v katerem sodelujejo Zavod Voluntariat in Društvo Humanitas – Center za globalno učenje in sodelovanje (Slovenija), INEX SDA (Češka) in Comhlámh (Irsko).

Zbirko aktivnosti smo pripravili za vodje prostovoljskih taborov, ki izvajajo delavnice globalnega učenja za prostovoljce. Predstavljene aktivnosti je možno prilagoditi tudi za druga učna okolja.

Navdih za aktivnosti izhaja iz spletnega tečaja E-TICK – tečaj o etičnem komuniciranju, ki smo ga projektni partnerji zasnovali leta 2021 ter posodobili in nadgradili leta 2024.

E-TICK je brezplačen spletni tečaj s štirimi moduli, do katerega lahko dostopate tukaj: www.ethicalcommunication.org

Poleg te zbirke aktivnosti vas bo morda zanimala tudi naša druga zbirka aktivnosti, ki jih je Društvo Humanitas pripravilo za učitelje in učiteljice. Najdete jih lahko [tukaj](#).

Ogledate si lahko tudi priročnik za moderatorje ETICK klubov. Priročnik vsebuje nasvete za spodbujanje tem, obravnavanih s spletnem tečaju, ki lahko včasih udeležencem in udeleženkam predstavljajo izziv. Priročnik je na voljo [tukaj](#).

Veseli bomo vaših povratnih informacij o predstavljenih aktivnostih in priročniku ter o spletnem tečaju. Lahko nam pišete na admin@ethicalcommunication.org

Spletni tečaj E-TICK in vsa z njim povezana gradiva so licencirana pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva 4.0 International (CC BY 4.0). Vsebinsko lahko prosto uporabljate, vendar morate pri tem navesti avtorje, povezavo do licence in označiti morebitne spremembe.

Financirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so zgolj stališča in mnenja avtorja(-ev) in ni nujno, da odražajo stališča in mnenja Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti EACEA.

SLEPI MOŽJE IN SLON PRIPOVED Z UPORABO UMETNE INTELIGENCE

Prerejanje informacij v skladu z določeno zgodbo ali pripovedjo v zadnjih letih postaja čedalje lažje. Zato je pomembno, da pri presoji določene informacije poiščemo druge perspektive. Ta aktivnost ponuja inovativen način dela z uporabo basni Johna G. Saxea, »The Blind Men and the Elephant« (Slepi možje in slon). S pomočjo umetne inteligence lahko ustvarimo vizualen prikaz omenjene basni, pri čemer poudarimo pomen upoštevanja širše slike, preizpraševanja perspektiv in vključevanja drugih stališč, ko si prizadevamo osmisлити svet okoli nas.

POVZETEK AKTIVNOSTI

Aktivnost spodbuja uporabo umetne inteligence na način, ki pokaže, kako lahko perspektiva omeji pogled na temo, zgodbo ali – v tem primeru – slona. Udeleženci in udeleženke dajo umetni inteligenci določene usmeritve, ta pa ustvari vizualno predstavitev. Pri tej aktivnosti bodo umetni inteligenci podali opise šestih slepih mož. Pojavile se bodo podobe, ki so daleč od resnice, kar bo spodbudilo razpravo o omejitvah »ene perspektive«. Razpravo lahko razširite tudi na raziskovanje omejitev umetne inteligence.

STAROST

16+

ŠTEVILO UDELEŽENCEV

5–20

TRAJANJE

70 min

PRIPOMOČKI

Računalnik z internetno povezavo, projektor ali večji zaslon; PRILOGA 1

* Lahko se odločite za uporabo vnaprej pripravljenih slik v PRILOGI 1, ki jih prikazete v programu PowerPoint ali pa jih natisnete.

NAVODILA

Pred začetkom aktivnosti odprite program [Adobe Firefly](#) in ustvarite brezplačen račun. Če uporabljate vnaprej pripravljene slike, odprite PowerPoint ali pripravite natisnjene slike.

KORAK 1 (15 MIN)

Udeleženci in udeleženke naj sedijo v krog. Začnite z razpravo o vplivu različnih perspektiv na pripoved. Pomagajte si lahko s spodnjimi vprašanji:

- Zakaj je pomembno, da poslušamo različne plati zgodbe, preden si ustvarimo mnenje?
- Kako vključitev različnih perspektiv spremeni način pripovedovanja zgodbe in to, kako zgodbo sprejme občinstvo?
- Kaj se lahko naučimo, če isto zgodbo pripovedujejo različni ljudje?
- Kako lahko ena sama izpuščena podrobnost spremeni celotno zgodbo? Zakaj se včasih zgodi, da pripovedovalec ali pripovedovalka izpusti določeno podrobnost? Kakšni so lahko vzroki oz. nameni tega?

KORAK 2 (20 MIN)

Udeležencem in udeleženkam preberite zgodbo z naslovom [Slepi možje in slon](#), ki jo je napisal John Godfrey Saxe. Po vsakem opisu, ki ga podajo slepi možje, podajte navodilo umetni inteligenci za pripravo slike oz. pokažite ustrezno vnaprej pripravljeno sliko.

Slepi možje in slon pesem Johna Godfreya Saxea

*It was six men of Indostan,
To learning much inclined,
Who went to see the Elephant
(Though all of them were blind),
That each by observation
Might satisfy his mind.*

*The First approach'd the Elephant,
And happening to fall
Against his broad and sturdy side,
At once began to bawl:
"God bless me! but the Elephant
Is very like a wall!"*

↳ V program umetne inteligence vpišite naslednjo poved: *Žival s širokimi in trdnimi boki, kot stena.*

*The Second, feeling of the tusk,
Cried, -"Ho! what have we here
So very round and smooth and sharp?
To me 'tis mighty clear,
This wonder of an Elephant
Is very like a spear!"*

↳ V program umetne inteligence vpišite naslednjo poved: *Žival, ki je zelo okrogla, gladka in ostra, kot sulica.*

*The Third approach'd the animal,
And happening to take
The squirming trunk within his hands,*

Thus boldly up and spake:

*"I see," -quoth he- "the Elephant
Is very like a snake!"*

↳ V program umetne inteligence vpišite naslednjo poved: *Žival z vijugastim rilcem, podobnim kači.*

*The Fourth reached out an eager hand,
And felt about the knee:
"What most this wondrous beast is like
Is mighty plain," -quoth he,-
"Tis clear enough the Elephant
Is very like a tree!"*

↳ V program umetne inteligence vpišite naslednjo poved: *Enostavna žival, podobna drevesu.*

*The Fifth, who chanced to touch the ear,
Said- "E'en the blindest man
Can tell what this resembles most;
Deny the fact who can,
This marvel of an Elephant
Is very like a fan!"*

↳ V program umetne inteligence vpišite naslednjo poved: *Žival, precej podobna pahljači.*

*The Sixth no sooner had begun
About the beast to grope,
Then, seizing on the swinging tail
That fell within his scope,
"I see," -quoth he,- "the Elephant
Is very like a rope!"*

↳ V program umetne inteligence vpišite naslednjo poved: *Žival z mahajočim repom, podobnim vrvi.*

*And so these men of Indostan
Disputed loud and long,
Each in his own opinion
Exceeding stiff and strong,
Though each was partly in the right,
And all were in the wrong!*

Nazadnje v program umetne inteligence napišite celoten opis, ki vključuje perspektive vseh slepih mož, in poglejte, kakšno podobo bo program ustvaril: *Žival s širokimi in trdnimi boki, kot stena; okroglim, gladkim in ostrim oklom, kot sulica; z vijugajočim rilcem, podobnim kači. S koleni, kot debli drevesa, ušesi kot pahljača in mahajočim repom.*

KORAK 3 (15 MIN)

Udeležence in udeleženke povabite, naj opišejo, kaj se je zgodilo ob pripovedovanju zgodbe. Vprašajte jih, kaj se je po njihovem mnenju zgodilo z zgodbo in umetno inteligenco ter kaj menijo o sporočilu zgodbe.

V nadaljevanju se pogovorite o širšem kontekstu predstavljene zgodbe. V pomoč so vam lahko naslednja vprašanja:

- Zgodba pripoveduje o šestih slepih možeh, ki opisujejo slona. V tem primeru z napačnim opisovanjem živali ni bila storjena nobena škoda. Kako pa je v resničnem svetu?
- V kakšnih primerih bi bilo lahko škodljivo, če bi imeli na neko situacijo ali skupino ljudi le en sam pogled?
- Kakšne posledice bi to lahko imelo za določeno skupino ljudi?
- Ste se že kdaj znašli v situaciji, ko ste ugotovili, da o določeni situaciji ali skupini ljudi poznate le eno plat zgodbe? Na kratko predstavite nekaj primerov.
- Kako bi si lahko zagotovili celosten pogled na določeno situacijo ter pri tem upoštevali različne vidike?
- Katere ukrepe v zvezi s tem bi lahko sprejeli oz. ste že sprejeli (na spletu in v resničnem življenju)?

Najprej prisluhnite mnenjem udeležencev in udeleženek, nato pa jim predstavite še spodnje možnosti. Predlagate lahko tudi nekaj dodatnih in podrobnejših informacij, ki so navedene v razdelku »Dodatne informacije«.

- Ko se pojavi nova informacija/novica/zgodba, preveri več kot en vir.
- Vprašaj se, kakšen namen ima določena zgodba. Ali te želi prepričati, da se strinjaš z določenim stališčem, ali pa meniš, da poskuša objektivno predstaviti neko situacijo?
- Ali informacija/novica/zgodba ponuja dokaze, ki podpirajo njeno stališče?
- Ali je medij (družbeni mediji, tradicionalni mediji (npr. radio, televizija)), prek katerega si prejel oz. prejela to informacijo/novico/zgodbo verodostojen?
- Kje lahko o informaciji/novici/zgodbi dobiš dodatne podatke?

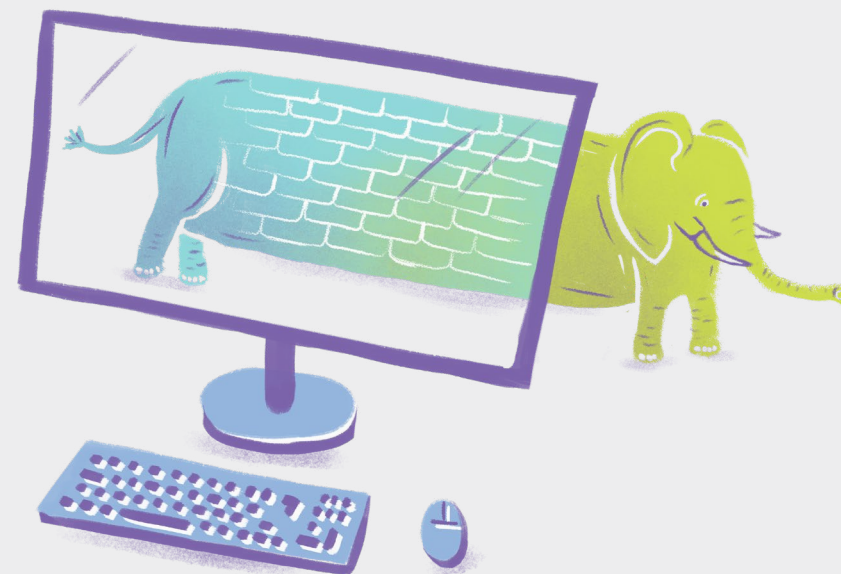
DODATNE INFORMACIJE

Več o obravnavani temi si lahko preberete na spodnjih povezavah:

- [The Guardian's 1986 'Points of view' advert](#)
- [How to See Things From Another Point of View](#)
- [3 counter-intuitive ways to take on another person's point of view](#)
- [Fact-checking and information credibility](#)

VIRI

- Aktivnost je prilagojena po E-TICK 2024 – Spletni tečaj o etičnem komuniciranju, poglavje »Spreminjanje perspektiv«.
- [Blind Men and the Elephant – A Poem by John Godfrey Saxe](#)

Financirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so zgolj stališča in mnenja avtorja(-ev) in ni nujno, da odražajo stališča in mnenja Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti EACEA.

PRILOGA 1: SLEPI MOŽJE IN SLON
PODOBE, USTVARJENE Z UPORABO UMETNE INTELIGENCE
(PROGRAM ADOBE FIREFLY)

Žival s širokimi in trdnimi boki, kot stena.

Žival, ki je zelo okrogla, gladka in ostra, kot sulica.

Žival z vijugastim rilcem, podobnim kači.

Enostavna žival, podobna drevesu.

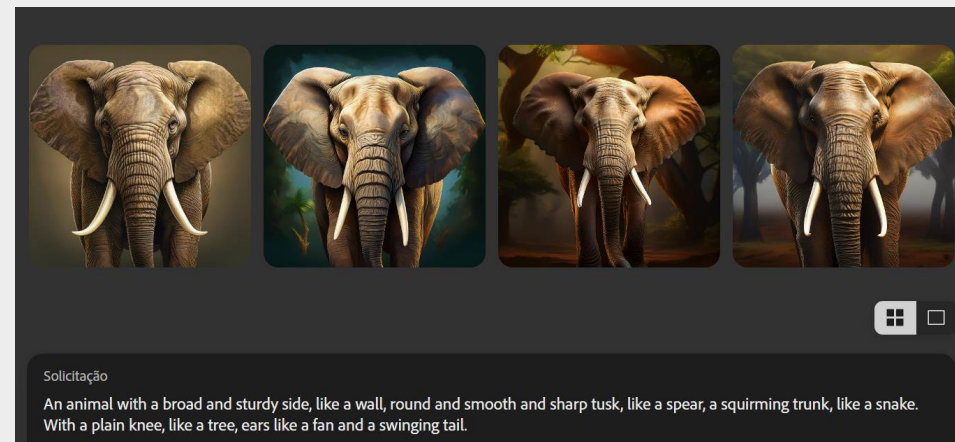
Žival, precej podobna pahljači.

Žival z mahajočim repom, podobnim vrvi.

Žival s širokimi in trdnimi boki, kot stena; okroglim, gladkim in ostrim oklom, kot sulica; z vijugajočim rilcem, podobnim kači. S koleni, kot debli drevesa, ušesi kot pahljača in mahajočim repom.

PRVI VTISI

Aktivnost se osredotoča na razumevanje stereotipov in njihovih vplivov na to, kako dojemamo in se povezujemo z drugimi. S pomočjo vodenih razprav bodo udeleženci in udeleženke raziskovali, kako stereotipi oblikujejo naša stališča in vedenja, ter razmislili o pomenu preučevanja in izpodbijanja temeljnih predpostavk.

KRATEK POVZETEK

Udeleženci in udeleženke bodo pregledali serijo slik, ki prikazujejo različne posameznike oz. posameznice, in razpravljali o stereotipih, ki so morda povezani s posameznimi slikami. V skupinskih razpravah bodo raziskovali, kako lahko tovrstni stereotipi vplivajo na naše razumevanje in odnose v resničnem življenju. Z aktivnostjo pri udeležencih in udeleženkah spodbujamo vključevanje in razumevanje.

STAROST

16+

ŠTEVILO UDELEŽENCEV

3–30

TRAJANJE

45 min

PRIPOMOČKI

Računalnik z internetno povezavo, projektor ali velik zaslon, listi papirja in pisala

NAVODILA

KORAK 1 (10 MIN)

Udeležencem in udeleženkam uvodoma povejte, da je namen aktivnosti raziskati prve vtise, ki si jih ustvarimo na podlagi naše vzgoje in okolja. Med aktivnostjo naj zato poskušajo izhajati iz prvih misli, ki se jim bodo pojavile, pri tem pa naj se ne bojijo obsojajočih misli.

Udeležencem in udeleženkam razdelite liste papirja in pisala. S pomočjo projekcije jim pokažite stran podpoglavja "Kaj mislite, kakšna je njihova zgodba?", ki je predstavljeno v spletnem tečaju »E-TICK«. Vsak naj si nato izbere eno osebo na slikah ter o njej napiše kratko zgodbo.

Pojasnite, da bo najprej sledil individualni razmislek, nato pa skupinska razprava, vendar jim zgodbe, ki so si jo izmislili, ne bo treba deliti, razen če bodo to želeli. To jih bo spodbudilo, da bodo svoje zgodbe napisali brez strahu pred sodbami drugih.

KORAK 2 (15 MIN)

Udeleženci in udeleženke naj sedejo v krog. Začnite z razpravo o tem, kaj so stereotipi in kakšne vrste stereotipov obstajajo. Lahko vključite tudi kratko definicijo, nekaj primerov in razložite, zakaj je pomembno, da stereotipe izpodbijamo.

STEREOTIP

Pomeni pripisovanje in posploševanje nekih značilnosti ali lastnosti (navadno slabih!) določenim skupinam oseb, celotnim družbenim skupinam, celo narodom, verskim skupnostim, osebam z določenimi telesnimi značilnostmi...

Stereotip je oznaka, ki se v družbi ustvari s pomočjo neposrednega vira informacij (npr. lastne izkušnje) ali posrednega vira informacij (množični mediji, izkušnje in mnenja drugih) ali obeh virov hkrati. Čeprav stereotip ni vedno negativen, pa ima vedno negativen učinek in lahko privede do predsodkov ali celo do diskriminacije.

PRIMERI STEREOTIPOV

- **Stereotipi na podlagi spola:** Prepričanje, da so ženske bolj čustvene in skrbne, medtem ko so moški bolj odločni in močni.
- **Stereotipi na podlagi etnične pripadnosti:** Prepričanje, da imajo določene etnične skupine prirojene lastnosti (npr. Azijci so izjemno dobri v matematiki).
- **Starostni stereotipi:** Domneva, da so starejši ljudje odporni proti spremembam ali nesposobni za učenje novih tehnologij.

ZAKAJ JE POMEMBNO IZPODBIJATI STEREOTIPE?

- **Spodbujanje individualnosti:** Stereotipi omejujejo posameznike in posameznice na poenostavljene predpostavke ter s tem zasenčijo njihove edinstvene lastnosti in izkušnje. Z izpodbijanjem teh predpostavk lahko opazimo in cenimo raznolikost posameznih oseb znotraj skupin.
- **Zmanjševanje predsodkov in diskriminacije:** Stereotipi pogosto spodbujajo predsodke, ti pa vodijo v diskriminacijo. Odpravljanje teh predpostavk lahko pomaga ustvariti bolj pravično družbo.

- **Spodbujanje empatije in razumevanja:** Ko sodelujemo v razpravah, ki izpodbijajo stereotipe, slišimo izkušnje drugih oseb. To povečuje našo empatijo in razumevanje različnih perspektiv.
- **Spodbujanje kritičnega mišljenja:** Izpodbijanje stereotipov razvija sposobnosti kritičnega mišljenja, saj nas spodbuja, da preverimo lastna prepričanja in vrednote.

KORAK 3 (15 MIN)

Vrnite se nazaj k projekciji ter s klikom na posamezno sliko razkrijte pravo zgodbo prikazane osebe. Na glas preberite njeno pravo zgodbo, udeležence in udeleženke pa vprašajte:

- *Kako podobne ali različne od dejanskih zgodb so bile vaše zgodbe, ki ste jih zapisali v prvem koraku?*
- *Na kakšen način so prikazane slike vplivale na oblikovanje vaših zgodb?*
- *Ali ste med aktivnostjo odkrili kaj novega o svoji vzgoji in okolju, iz katerega prihajate? Navedite nekaj primerov.*
- *Ste se pri pisanju zgodb poskušali izogniti stereotipom? Katerim in na kakšen način?*
- *Kolikšen del vaših zgodb je bil zasnovan na izogibanju stereotipom?*

KORAK 4 (15 MIN)

Zaključite s kratko razlago pojma **kritična pismenost**, pristopa, ki nas spodbuja k postavljanju vprašanj o informacijah, besedilih, medijih in drugih oblikah komunikacije. S tem pristopom lahko odkrijemo prikrita pristranskosti, dinamiko moči in skrite perspektive.

Kritična pismenost presega zgolj razumevanje sporočila; uči nas postavljati vprašanja, kot so »Kdo je to ustvaril?«, »Kdo ima od tega korist?« in »Čigave perspektive so izpuščene?«. Kritična pismenost nam pomaga razumeti globlje družbene in kulturne dejavnike, ki oblikujejo naša prepričanja in stališča.

Zastavite lahko še nekaj vprašanj, npr.:

- *Kako stereotipi vplivajo na naše razumevanje drugih?*
- *Kakšne so posledice zanašanja na stereotipe v našem vsakdanjem življenju?*
- *Na kakšen način si lahko dejavno prizadevamo za odpravljanje stereotipov v svojih stališčih in dejanjih?*
- *Kaj nam je lahko v pomoč, da podvomimo o stereotipih, s katerimi se srečujemo na spletu in v medijih, in kako lahko te stereotipe razbijemo?*

Aktivnost zaključite z poudarkom, da je kritična pismenost dragoceno orodje za prepoznavanje in izpodbijanje stereotipov. Spodbuja globlje in bolj premišljeno ukvarjanje z informacijami, kar nam pomaga videti onkraj prvih vtisov ter pristopati do drugih ljudi z empatijo in razumevanjem.

DODATNE INFORMACIJE

- [Understanding and Challenging Stereotypes](#)
- [Challenge stereotypes](#)

VIRI

- Aktivnost je prilagojena po E-TICK 2024 – Spletni tečaj o etičnem komuniciranju, poglavje „Spreminjanje perspektiv“.

Financirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so zgolj stališča in mnenja avtorja(-ev) in ni nujno, da odražajo stališča in mnenja Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti EACEA.

ALI LAHKO PROSTOVOLJSTVO ŠKODUJE?

PROSTOVOLJSKI TURIZEM

Aktivnost udeležence in udeleženke vodi k razmisleku o vplivu prostovoljskega dela in k razmisleku o tem, kako lahko dobronamerna dejanja povzročijo nenamerno škodo. S preučevanjem različnih scenarijev bodo poglobili razumevanje (ne) etične prakse prostovoljstva in razumeli, zakaj prostovoljstvo ne more temeljiti le na dobrih namenih, temveč zahteva kritično mišljenje in znanje.

KRATEK POVZETEK

S pomočjo različnih scenarijev, skupinskih razprav in refleksije bodo udeleženci in udeleženke raziskali morebitno škodo, ki jo lahko povzroči prostovoljstvo, zlasti t.i. prostovoljski turizem. Razvili bodo bolj sofisticiran pristop, ki temelji na solidarnosti in etičnih odnosih.

STAROST

16+

ŠTEVILO UDELEŽENCEV

8–20

TRAJANJE

80 min

PRIPOMOČKI

Opisi scenarijev (natisnjeni ali projicirani), papir in pisala za zapiske

NAVODILA

KORAK 1 (5 MIN)

Aktivnost začnite z vprašanjem: *Ali si lahko predstavljate situacijo, v kateri bi prostovoljstvo škodovalo? Če da, kako?*

KORAK 2 (20 MIN)

Predstavite koncept prostovoljskega turizma in kako se ta razlikuje od drugih oblik prostovoljskega dela.

Prostovoljski turizem pomeni sodelovanje v kratkoročnih projektih pomoči v tujini, katerega namen je dvojen: prispevati k skupnostim, hkrati pa potovati in spoznavati druge kulture. Čeprav je pogosto dobronameren, ima prostovoljski turizem lahko nenamerne negativne posledice.

Kratkoročno prostovoljstvo v sirotišnicah lahko na primer pomeni, da se otroci navežejo na prostovoljce, nato pa jih ti zapustijo, ob prihodu novih prostovoljcev pa se ta cikel ponovi. Začasni prostovoljci tako motijo stabilnost otrok. Kratkoročni projekti lahko premaknejo poudarek od dolgoročnih prizadevanj, ki jih vodijo skupnosti, k iniciativam, ki so odvisne od donatorjev. Takšen premik lahko, namesto da bi skupnosti okrepil, spodbudi in okrepi njihovo odvisnost (Wearing & McGehee, 2013). Etična vprašanja se pojavljajo še posebej pri prostovoljstvu na področju zdravstva, kjer lahko neizkušeni prostovoljci ogrozijo lokalne zdravstvene standarde. Glede na ta vprašanja je treba prostovoljstvo skrbno preučiti in namesto začasne pomoči in površne kulturne izmenjave dati prednost dolgoročnim rešitvam, ki jih oblikujejo in usmerjajo lokalne skupnosti.

*Več gradiv o prostovoljskem turizmu najdete v razdelku »Dodatne informacije«.

Za začetek razprave lahko udeležencem in udeleženkam zastavite nekaj vprašanj, npr.:

- *Kaj spodbuja ljudi k prostovoljskemu turizmu?*
- *Zagotovo prihajajo z dobrimi nameni. Kaj še prinašajo s seboj? Perspektive, predpostavke? Kaj bi po vašem mnenju morali upoštevati in zakaj?*
- *Na kakšen način ima lahko prostovoljski turizem v primerjavi z dolgoročno prisotnostjo npr. skupnostnih delavcev drugačen vpliv na lokalno skupnost?*
- *Kakšne so lahko koristi prostovoljskega turizma za prostovoljca ali skupnost? Kdo ima koristi?*
- *Kakšne so možne škodljive posledice – zlasti tiste, ki jih prostovoljci morda sprva ne bodo opazili?*
- *Ali lahko prostovoljci v takšnih primerih resnično podpirajo skupnosti, v katerih preživljajo čas, in jim ne škodujejo nenamerno?*

Na podlagi te razprave bodo udeleženci in udeleženke v naslednjih korakih preučili morebitne škodljive posledice prostovoljskega turizma.

KORAK 3 (20 MIN)

Udeležence in udeleženke razvrstite v skupine od 3 ali 4. Vsaki skupini razdelite 3 scenarije. Predlagajte jim, da si zapišejo ključne ideje, ki jih bodo kasneje predstavili.

- **Scenarij 1: Dobrodelne donacije**
Dobrodelna organizacija majhni vasi v infrastrukturno manj razviti regiji ponudi sredstva za postavitev sistema pitne vode, vendar le pod pogojem, da bo lokalna skupnost v svojem izobraževalnem sistemu sprejela določene verske nauke.
- **Scenarij 2: Korporativna dobrodelnost**
Velika korporacija najavi veliko donacijo regiji, ki jo je prizadela naravna nesreča. Postane jasno, da korporacija izkorišča lokalno delovno silo na tem območju in uporablja donacije kot marketinško orodje za povečanje svoje uspešnosti.
- **Scenarij 3: Pomoč ob naravnih nesrečah**
Po naravni katastrofi prispe v kraj mednarodna humanitarna organizacija, da bi ljudem zagotovila hrano in zavetje. Ob tem ne sodeluje z lokalnimi humanitarnimi organizacijami in vlado, ker predvideva, da ima sama boljše strokovno znanje in vire pomoči. Na ta način ovira delovanje lokalnih organizacij, pomoč pa je razdeljena neučinkovito.
- **Scenarij 4: Kampanja za zbiranje sredstev**
Nevladna organizacija ustvari kričečo video kampanjo za zbiranje sredstev, v kateri prikazuje podobe lačnih otrok in propadajočih hiš. Predstavniki organizacije trdijo, da bo to pritegnilo večjo pozornost in donacije bogatih držav.
- **Scenarij 5: Zdravstveni prostovoljci**
Skupina študentov in študentk medicine iz bogate države odpotuje v kraj, kjer je dostop do zdravstvenih storitev omejen, da bi opravljala prostovoljno delo. S seboj prinesejo veliko denarja in materiala. Vendar študenti še niso usposobljeni, ne poznajo lokalne kulture, jezika in zdravstvenih praks. Brez posvetovanja z lokalnimi zdravstvenimi delavci začnejo pripravljati lasten zdravstven projekt.
- **Scenarij 6: Rešitve za podnebne spremembe**
Skupina strokovnjakov in strokovnjakinj za podnebne spremembe je povabljena v obalno regijo v državi globalnega juga, da bi obravnavala posledice podnebnih sprememb. Začnejo uvajati svoje modele, pri čemer zanemarijo sodelovanje z lokalnimi skupnostmi, ki že generacije živijo s podnebnimi tveganji in imajo zato svoje lastne strategije, ki temeljijo na prilagajanju podnebnim spremembam.

- **Scenarij 7: Prostovoljstvo v sirotišnici**
Skupina kratkoročnih prostovoljcev in prostovoljk obišče sirotišnico v eni izmed držav globalnega juga. Nekaj časa se igrajo z otroki, posnamejo nekaj fotografij in o svoji izkušnji pišejo na družbenih omrežjih. Nihče od njih ni usposobljen za nego otrok, njihovi kratki obiski pa pri otrocih, ki so doživeli izgubo in travmo, povzročajo težave s pretirano čustveno navezanostjo.

Skupine naj si preberejo svoje scenarije (vsaka skupina tri) ter se nato znotraj skupine pogovorijo o njih. Obravnavajo naj vsak scenarij posebej, pri tem pa razmislijo o naslednjih vprašanjih:

- *Kaj se je zgodilo v opisanem scenariju?*
- *Kako ste se počutili ob branju scenarija?*
- *Kakšne predpostavke v tem scenariju imajo: prostovoljci/strokovnjaki/humanitarni delavci/vodje kampanje?*
- *Kje v tem scenariju vidite prisotnost moči? Kakšna vrsta moči je to? Kdo jo ima?*

KORAK 4 (15 MIN)

Udeleženci in udeleženke naj sedejo v krog. Vsaka skupina naj drugim predstavi povzetek svojih scenarijev in ključna spoznanja iz razprave. Za usmerjanje refleksije lahko uporabite naslednja vprašanja:

- *Katere so bile pogoste predpostavke v scenarijih?*
- *Ali si lahko predstavljate, da bi prostovoljci/strokovnjaki/humanitarni delavci /vodje kampanj v teh scenarijih ravnali drugače ali sprejemali drugačne odločitve? Zakaj da/ zakaj ne?*
- *Kako bi lahko bolje razumeli kontekst in resnične potrebe skupnosti, preden se vključimo v prostovoljske projekte?*
- *Kako okrepiti glas in moč lokalnih skupnosti? Kako okrepiti sodelovanje skupnosti, npr. pri načrtovanju in vodenju prostovoljskih projektov?*

KORAK 5 (15 MIN)

Udeležence in udeleženke povabite, da razmislijo o svojih morebitnih izkušnjah s prostovoljnimi delom, ali o svojih prihodnjih motivih za prostovoljno delo. Poskušajo naj odgovoriti na spodnja vprašanja, svoje misli pa si lahko zapišejo na list papirja. Ta del aktivnosti naj poteka v tišini.

- *Kaj me motivira k prostovoljstvu? Kako lahko moja motivacija pri določenem projektu vpliva na moj pristop k delu s skupnostjo?*
- *Kaj bi bilo še pomembno upoštevati pri prostovoljskih projektih v tujini? Ne le zame kot bodočega prostovoljca oz. prostovoljko, ampak tudi za tiste, ki organizirajo projekte v tujini? O čem bi morali razmišljati?*

Ko končajo, jih lahko vprašate, ali želijo o svojih razmišljanjih spregovoriti tudi z drugimi. V tem primeru lahko nekaj časa namenite kratki izmenjavi mnenj.

KORAK 6 (5 MIN)

Aktivnost zaključite z vprašanjem: *Ali je ta aktivnost spremenila vaš pogled/pristop k prostovoljstvu in prostovoljskim projektom ter kako?*

DODATNE INFORMACIJE

- [Critical GCE: HEADS UP tool](#)
- [Hemispheric Institute: Community Activism](#)
- [The business of voluntourism: do western do-gooders actually do harm?](#)
- ['Orphanage Tourism' in Cambodia: When Residential Care Centres Become Tourist Attractions](#)
- [Volunteer tourism: A review](#)
- [The possible negative impacts of volunteer tourism](#)

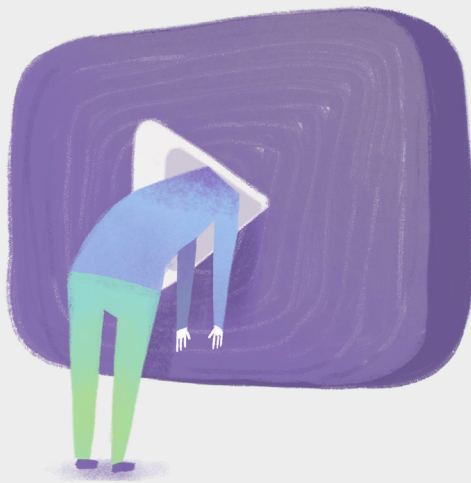
VIRI

- Aktivnost je prilagojena po E-TICK 2024 – Spletni tečaj o etičnem komuniciranju, poglavje „K vragu z dobrimi nameni“.
- Wearing, S., & McGehee, N. G. (2013). *Volunteer tourism: A review*. *Tourism Management*, 38, 120-130.

MOČ GLASBENEGA VIDEOSPOTA

Mediji imajo izjemen vpliv na naš pogled na svet. Ko so določene prakse v popularnih medijih sprejete kot normalne, jih težko opazimo in kritično ovrednotimo. Ta metoda opozarja na nekatere od teh »normalizacij« in udeležence in udeleženke spodbuja, da razvijejo kritičen odnos do medijev in njihovih vsebin, še posebej do glasbenih videospotov.

KRATEK POVZETEK

Namen aktivnosti je razprava o glasbenih videospotih, v katerih so morebiti neprimerno uporabljeni vidiki drugih kultur. Kritičen razmislek o videospotih udeležencem in udeleženkam omogoči, da bolje razumejo kulturno prisvajanje in razširjenost tega fenomena v današnji družbi.

STAROST

16+

ŠTEVILO UDELEŽENCEV

9 - 27 (najmanj 3 skupine s 3 člani)

TRAJANJE

70 min

PRIPOMOČKI

Računalnik z internetno povezavo, projektor ali velik zaslon, listi papirja in pisala

NAVODILA

KORAK 1 (10 MIN)

Aktivnost začnite s kratkim pogovorom o temi kulturnega prisvajanja. Zahodna pop kultura in oglaševanje se pogosto sklicujeta na kraje, kulture in celo politična gibanja, jih povzemata ali pa se po njih zgledujeta – vse zaradi estetskega učinka. Zlahka se prepustimo glasbi in podobam ter spregledamo ozadje – od kod te podobe in glasba v resnici izvirajo. Udeležencem in udeleženkam razložite, da si bodo v nadaljevanju pozorneje ogledali tri glasbene videospote in ob tem razmislili, ali je to, kar vidijo, spoštovanje ali prisvajanje določene kulture/ lokacij/ simbolov/ referenc. Pri tem naj kritično razmislijo zlasti o naslednjih vprašanjih:

- Ali gre v videospotu za sprejemljivo prisvojitve kulture/ lokacij/ simbolov/ referenc?
- Če se jim to ne zdi sprejemljivo, ali lahko pojasnijo, zakaj?
- Če se jim zdi to sprejemljivo, zakaj menijo, da gre pri videospotu za kulturno spoštovanje in ne za kulturno prisvajanje?

KORAK 2 (25–30 MIN)

Predvajajte uvodne dele treh videospotov, ki so objavljeni na platformi E-TICK: Jennifer Lopez - Ain't It Funny, Coldplay - Hymn For The Weekend in Taylor Swift - Wildest Dreams ter preberite spremne tekste in vprašanja k posnetkom (s klikom na zavihek "preberi več"). Udeležence in udeleženke spodbudite, da svoje misli in mnenja zapišejo na list papirja, ki naj ga shranijo za pozneje.

KORAK 3 (15 MIN)

Udeležence in udeleženke razvrstite v tri skupine. Vsaka skupina naj si ogleda in kritično razmisli o enem videospotku. V skupinah naj nato razpravljajo o vprašanjih, ki ste jih predstavili v uvodu, lahko pa tudi o vprašanjih, navedenih v razdelku „Dodatne informacije“. Pri tem izpostavite, da članom skupine ni treba doseči soglasja glede posameznega videospotnega. Hkrati jih povabite, naj bodo odprti za različna mnenja in poskusijo izraziti misli, ki presegaajo zgolj odgovor da ali ne.

KORAK 4 (15 MIN)

Udeleženci in udeleženke naj sedijo v krog. Skupine povabite, da z drugimi delijo svoje misli, zaključke in zanimiva mnenja.

KORAK 5 (10 MIN)

Aktivnost zaključite z razpravo o prisvajanju drugih kultur s strani zahodnih medijev. Pri tem so vam lahko v pomoč naslednja vprašanja:

- Ali poznate še kakšne druge primere kulturnega prisvajanja?
- Ali je romantiziranje drugih kultur škodljivo? Če da, zakaj in na kakšen način?
- Ali se spomnite primerov, ko so mediji poenostavili ali popačili kulturne tradicije/ običaje, da bi bili za občinstvo bolj zabavni ali "eksotični"?

- Kako bi se počutili vi, če bi bili vaši običaji v medijih prikazani na takšen popačen način?
- Kaj po vašem mnenju ločuje kulturno prisvajanje od spoštovanja kulture?
- Kako se lahko povežemo z elementi drugih kultur na način, ki ni žaljiv ali škodljiv?

DODATNE INFORMACIJE

- [The media has blurred the line between cultural appropriation and appreciation](#)
- [Cultural appropriation: everything is culture and it's all appropriated](#)

VIRI

- Aktivnost je prilagojena po E-TICK 2024 – Spletni tečaj o etičnem komuniciranju, poglavje »Kulturno spoštovanje ali kulturno prisvajanje«.

Financirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so zgolj stališča in mnenja avtorja(-ev) in ni nujno, da odražajo stališča in mnenja Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti EACEA.